

Hyggesfritt skogsbruk – Skogsstyrelsen

Seminarum 19 september 2025

Carl Appelqvist

Innehåll

- Skogsstyrelsens definition av hyggesfritt skogsbruk
- Lagar och regler
- Olika nyttor och viktiga saker att tänka på

Hyggesfritt skogsbruk — *Skogsstyrelsens definition*

Hyggesfritt skogsbruk **på skogsmark med produktionsmål** innebär att skogen **långsiktigt sköts** så att marken **alltid är trädbevuxen** utan att det uppstår några **större kalhuggna ytor**.

Foto: Bo Persson

Hyggesfritt skogsbruk – Skogsstyrelsens definition

Hyggesfritt skogsbruk på skogsmark med produktionsmål innebär att skogen långsiktigt sköts så att marken alltid är trädbevuxen utan att det uppstår några större kalhuggna ytor.

...långsiktigt...

- markägaren har en intention att långsiktigt bruka skogen hyggesfritt

...alltid är trädbevuxen...

- det alltid finns träd som är minst 10 m höga på marken och att skogens täthet överstiger den volym som anges i SVL 5§-kurva

...utan att det uppstår några större kalhuggna ytor...

Luckhuggning

- enskild luckas storlek $\leq 0,25$ ha
- områdets genomsnittlig täthet ej understiga 5§-kurvan
- ny lucka i anslutning när godkänd föryngring i lucka nått medelhöjd av 2,5 m

...utan att det uppstår några större kalhuggna ytor...

Överhållen skärm

- inledning ej understiga 5§-kurvan
- vid godkänd etablerad föryngring kan skärm glesats ut till halva volym som anges i 5§-kurvan
- när föryngring nått 2,5 m i medelhöjd kan skärm avvecklas
- minst 25 träd/ha > 10 m lämnas för att ingå i det nya beståndet
(om de ej är hänsynsträd kan dessa 25 träd/ha avverkas när föryngringen nått medelhöjd 10 m)

Blädningskog

Skiktad
blandskog

Lucka ca 0,1 ha

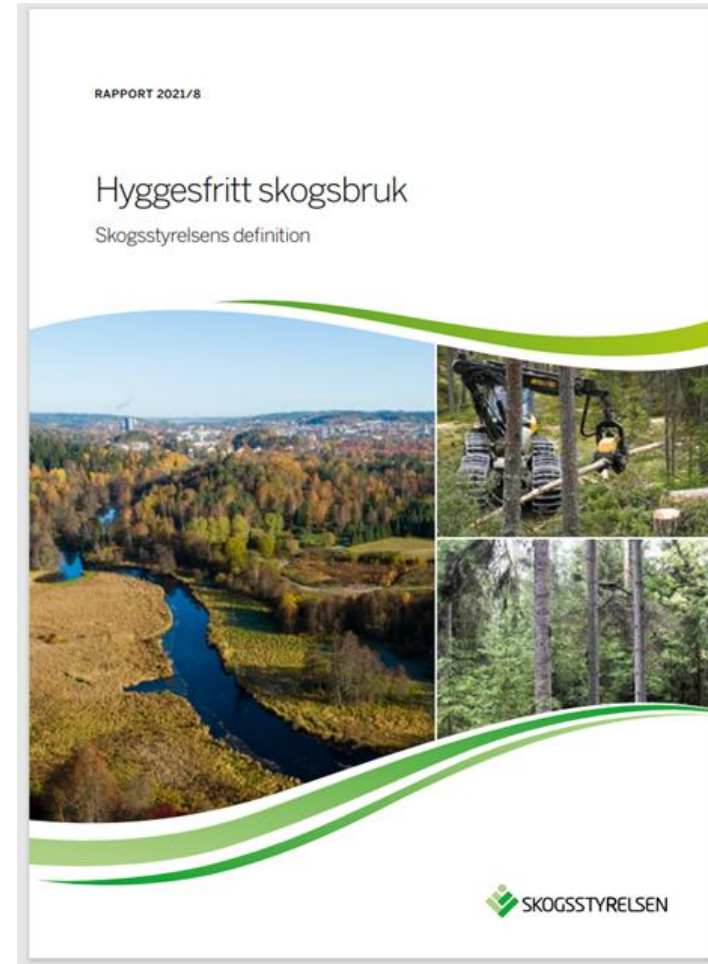

Skärm med täthet enligt 5§-kurvan

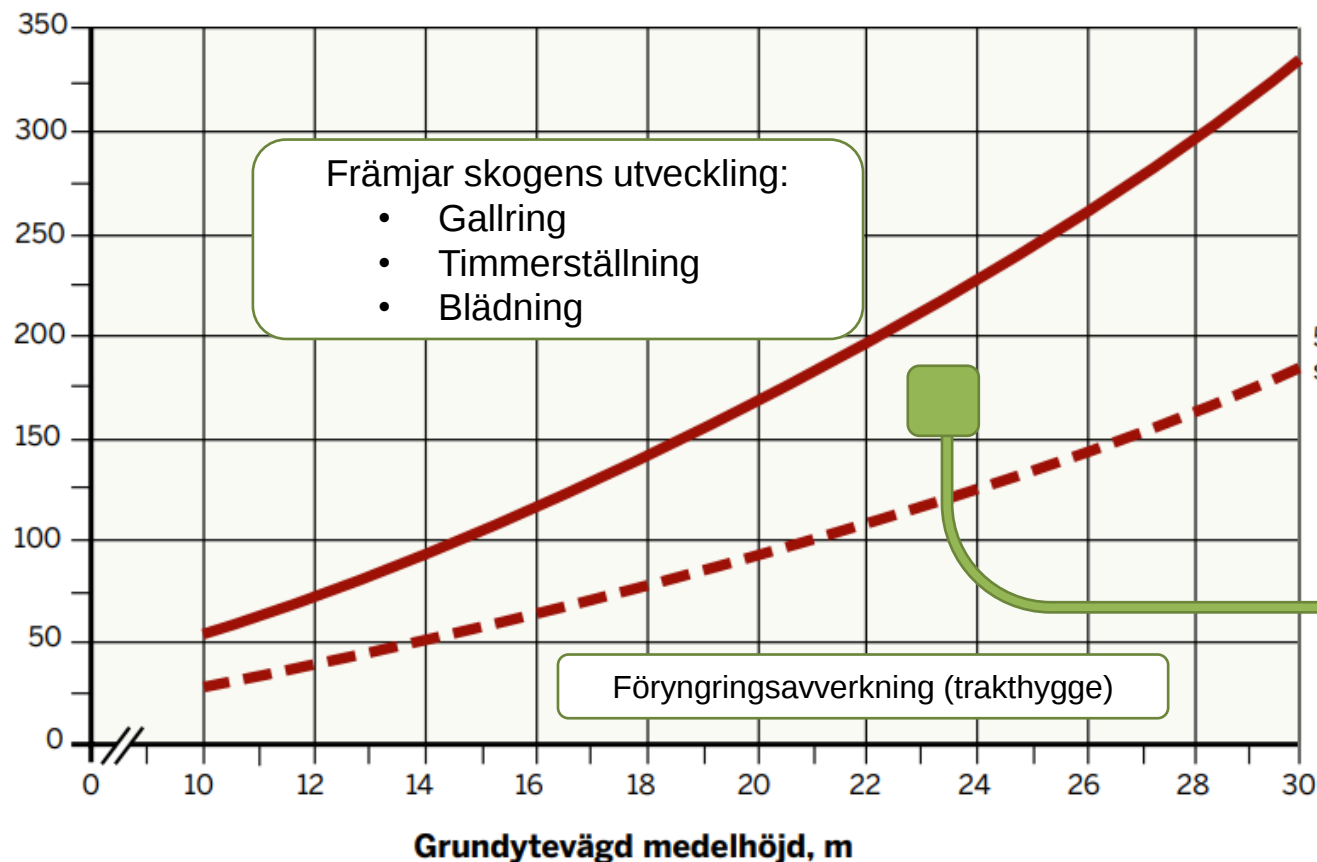
Hyggesfritt är ett samlingsbegrepp
för flera olika metoder

Hyggesfritt skogsbruk – *Skogsstyrelsens definition*

Vad säger skogsvårdslagen?

Volym, m³sk/ha

Lägsta virkesförråd efter avverkning som syftar till att **främja skogens utveckling**. Hugger man till **under** kurvan behöver man **anmäla om avverkning** till Skogsstyrelsen.

Virkesförråd när **skyldighet** att **anlägga ny skog** normalt inträder.

- Upprepad utglesning, till exempel skärmställning
- System av luckor

→ Det måste vara mark som är lämplig för naturlig föryngring.

Avverkning som främjar skogens utveckling – över 10 §-kurvan

- Kan utföras som röjning, gallring, timmerställning, blädning
- Kan ske oavsett beståndsålder
- Krav på tillräckligt stamantal eller virkesförråd efter avverkning
- Krav på någorlunda jämnt fördelade träd efter avverkning
- Krav på att gynna de trädslag som är lämpliga för växtplatsen vid avverkningen
- Krav på att vid avverkning undvika att skada de träd som ska stå kvar
- Ska inte anmälas och kräver inte tillstånd i fjällnära skog
- Ska anmälas för samråd om åtgärd sker i område med höga naturvärden

Avverkning som är ändamålsenlig för återväxt av ny skog – under 5 §-kurvan

Vid skogsodling

- Skapa lämpliga förutsättningar för frögroning eller plantetablering och planttillväxt

Vid naturlig föryngring

- Lämpliga skärm-/fröträd kvarlämnas i tillräckligt antal
- Gynna fröproduktion, frögroning och planttillväxt

Upprepad utglesning – mellan 5 och 10 §-kurvorna

- *Avverkningen ska vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog, vilket innebär att:*
- Marken ska vara lämplig för naturlig föryngring
- *Utglesningen kan på sikt leda till att virkesförrådet blir så lågt att skyldighet att anlägga ny skog uppstår dvs. under 5§-kurvan (om godkänd föryngring inte redan uppnåtts)*
- *Kan också utföras så att virkesförrådet hela tiden överstiger den nivå där skyldighet att anlägga ny skog uppstår (över 5§-kurvan)*

Undantag 10 § 1 st.

- Mark som disponeras av universitet, högskola eller annan forskningsinstitution under en tid av minst tio år för vetenskapliga ändamål.
- Annan försöksverksamhet om försöket dokumenteras i en försöksplan och har vetenskaplig och samhällelig relevans.
- Annan försöksverksamhet om försöket omfattar mindre än fem hektar produktiv skogsmark och dokumenteras i en enkel försöksplan.

Specifikt gällande hyggesfritt, ska anges vid avverkningsanmälan

- Avverkning som ökar natur- och kulturmiljövärdena jämfört med om avverkningen skett i enlighet med 10 § första stycket,
- Avverkning för naturvårdsbränning,
- Avverkning i tätortsnära skog med stor betydelse för allmänhetens friluftsliv och rekreation, eller
- Avverkning för att skydda, förstärka eller återskapa värdefulla kulturmiljöer.

Naturhänsyn ska tas vid allt skogsbrukande

— även hyggesfritt!

Hänsynskrävande biotoper

Kantzon mot våtmark och vatten

Naturvärdesträd och trädgrupper

Högstubbar

Skogsstyrelsens policy för hyggesfritt skogsbruk

Tydliggöra Skogsstyrelsens ställningstaganden i frågor om hyggesfritt skogsbruk

Bidra till en saklig och enhetlig hållning i frågorna

Vad säger skogspolitiken?

Behov av olika skogsskötselmetoder för ett mer variationsrikt och resilient skogslandskap

Skogsägare har frihet att välja skötselmetoder utifrån sina förutsättningar och mål

Kan bidra till att bevara miljövärden och ekosystemtjänster i brukad skog

Kan vara en lämplig anpassning för att förebygga förbud enligt artskyddsförordningen

Inom friluftspolitiken lyfts hyggesfritt skogsbruk

Internationella åtaganden kan styra mot en ökad tillämpning av hyggesfritt

Skogsstyrelsens ställningstaganden

- Ett varierat skogsbruk där olika skogsskötselmetoder tillämpas ökar förutsättningarna för att utveckla olika ekosystemtjänster från skogen, vilket bidrar till samhällets mål för skogsbruket.
- Hyggesfria metoder behöver bli en integrerad del av skogsbruket
- En ökad användning av hyggesfritt skogsbruk kan bidra till en bättre avvägning mellan skogspolitikens jämställda mål

Skogsstyrelsens ställningstaganden

- Användningen av hyggesfritt skogsbruk bör öka i omfattning där det är motiverat ur miljö- och/eller produktionssynpunkt
- Skogsägare avgör utifrån sina egna mål

Skogsstyrelsens ställningstaganden

- Kunskap och färdighet behövs i den praktiska tillämpningen
- Det är viktigt att skogsägaren, och de som planerar och utför åtgärderna, är medvetna om och kan bedöma och hantera de risker och begränsningar som är förknippade med metoderna

Viktiga aspekter att beakta vid tillämpningen - Föryngring

- Naturlig föryngring kan vara svårt att lyckas med på vissa marker.
- Markberedning och/eller plantering/sådd kan behövas
- Det kan i vissa fall vara svårt för föryngringen att växa upp i konkurrens med stora träd

Viktiga aspekter att beakta vid tillämpningen - Miljöhänsyn

- God planering är viktigt för att minska risken för skador
- En god miljöhänsyn är lika viktig i hyggesfritt skogsbruk som i annat skogsbruk! Det är viktigt att planera hänsynen i ett tidigt skede

Viktiga aspekter att beakta vid tillämpningen - Miljövärden

- Skogar med höga miljövärden som tar skada av att skogen brukas bör undantas från virkesproduktion
- I de fall en avsättning inte är möjlig kan hyggesfritt brukande vara ett bättre alternativ än föryngringsavverkning
- I vissa skogar som under lång tid sköts med hyggesfria metoder har miljövärden bevarats eller utvecklats. I dessa fall är en fortsatt hyggesfritt skötsel ett bra alternativ, så länge det inte står i strid med lagstiftningen

Skogsstyrelsens arbete med hyggesfritt skogsbruk

- Samverka med olika aktörer i kunskapsuppbyggnaden
- Adaptivt arbetssätt för att utveckla kunskaperna
- Bidra till ett bra beslutsunderlag för skogsägaren genom att förmedla kunskaper och ge råd om fördelar, nackdelar och risker med olika skogsskötselmetoder
- Verka för att sprida kunskaper och erfarenheter från försök och demonstrationsområden
- Klargöra eventuella konflikter med regelverken
- Kommuniera statistik om HF

Vill du veta mer?

Skogsstyrelsen > Bruka skog > Olika sätt att sköta din skog > Hyggesfritt skogsbruk

<https://skogsstyrelsen.se/hyggesfritt>

Hyggesfritt skogsbruk

Hyggesfritt skogsbruk på skogsmark med produktionsmål innebär att skogen sköts så att marken alltid är trädbevuxen utan att det uppstår några större kalhuggna ytor.

Motiven till att använda hyggesfritt skogsbruk varierar från fall till fall. Det kan vara naturvärden, kulturvärden eller sociala värden. I tätortsnära skogar kan hyggesfritt skogsbruk vara ett alternativ för att bibehålla rekreativevärden. I områden med annan markanvändning kan hyggesfria metoder vara ett alternativ till trakthyggen, till exempel av hänsyn till rennäringen.

Filmer om hyggesfritt skogsbruk

Vad är hyggesfritt skogsbruk, vad ska du tänka på när du väljer hyggesfri metod och hur kan hyggesfritt skogsbruk bedrivas med hänsyn till skogens sociala värden? Det och mycket mer kan du lära dig i våra filmer om hyggesfritt skogsbruk.

Webbutbildning om hyggesfritt skogsbruk

